

Mireille Lamouroux: Τι είναι η Πληροφοριακή Παιδεία

Είναι η ικανότητα να χρησιμοποιεί κανείς την πληροφορία σε οποιαδήποτε μορφή της προκειμένου να λειτουργεί αποτελεσματικά μέσα στη σύγχρονη κοινωνία.

Η UNESCO μεταφράζει στα γαλλικά αυτόν τον όρο σαν *maîtrise de l'information* (κατοχή της πληροφορίας) που παραπέμπει περισσότερο στην εκπαίδευση που παρέχεται στο σχολείο και στο πανεπιστήμιο, στους μαθητές και φοιτητές αντίστοιχα. Ο στόχος είναι να τους επιτρέψει να προσαρμόσουν τις προσωπικές στρατηγικές μελέτης, αφού πρώτα εξοικειωθούν με τις μεθόδους και τις στρατηγικές οργάνωσης της πληροφορίας.

Γιατί γίνονται τόσες συζητήσεις για μία μετάφραση ;

Οι συζητήσεις δεν έχουν καμία σημασία. Νομίζω πως είναι πια πολύ αργά για να πάρει κανείς την απόφαση να μην μεταφράσει στα γαλλικά ή να βρει έναν άλλον όρο. Σημασία έχει να ξέρουμε για πιο πράγμα μιλάμε και να είμαστε σε θέση να βρούμε την πληροφορία γι' αυτή την έννοια.

Ο όρος *Maîtrise de l'information* (Κατοχή της πληροφορίας) έχει γίνει αποδεκτός από την κοινότητα, έστω και αν δεν υπάρχει απόλυτη ομοφωνία, ακόμα και αν αυτή η έκφραση στα γαλλικά δεν αποτελεί πιστή μετάφραση του αγγλικού όρου. Έγινε όμως ο καθιερωμένος όρος στη λογοτεχνία, όποτε γίνεται αναφορά σ' αυτό το θέμα. Για να πειστεί κανείς, αρκεί να επισκεφτεί στο διαδίκτυο τη διεύθυνση *Formist (Formation à l'Information Scientifique et Technique*, δηλ. Εκπαίδευση στην επιστημονική και τεχνική πληροφόρηση) ή να συμβουλευτεί το τεύχος του περιοδικού *Bulletin des bibliothèques de France (BBF- Δελτίο των βιβλιοθηκών της Γαλλίας)* που είναι αφιερωμένο στην εκπαίδευση των χρηστών μιας βιβλιοθήκης. Άλλοι όροι που χρησιμοποιήθηκαν, περισσότερο ή λιγότερο ακριβείς, είναι : *formation à l'information (-documentation)*, δηλ. εκπαίδευση στην πληροφορία (-τεκμηρίωση) ή *éducation à l'information (documentaire)* δηλ. εκπαίδευση στην τεκμηριωμένη πληροφορία ή *formation (à la méthodologie) documentaire* δηλ. εκπαίδευση στη μεθοδολογία της τεκμηρίωσης.

Τα όρια είναι ξεκάθαρα για όλους ;

Μπορεί και όχι. Πρώτα-πρώτα, υπάρχει το πρόβλημα του καθορισμού του πεδίου της *Information literacy*. Εάν υποθέσουμε ότι οι στόχοι είναι ξεκάθαροι (δηλ. να ξέρει κανείς να ψάχνει, να βρίσκει, να επεξεργάζεται και εν συνεχεία να χρησιμοποιεί την πληροφορία), για την επίτευξή τους απαιτούν την επιστράτευση γενικών γνώσεων από όλα τα γνωστικά πεδία, κάτι που ξεπερνάει κατά πολύ την κατοχή ικανοτήτων αναζήτησης της πληροφορίας.

Στη συνέχεια, υπάρχουν διαφορετικές αντιλήψεις γύρω από το θέμα. Οι αγγλοσάξονες από τη μία πλευρά, το αντιμετωπίζουν με ευρύτητα πνεύματος ενώ οι γαλλόφωνοι το βλέπουν στη λογική της σχολικού τύπου εκμάθησης, παρόλο που εδώ και μερικά χρόνια επεκτάθηκε και σε άλλες κατηγορίες χρηστών, όπως αυτούς των βιβλιοθηκών.

Ποιοι αναλαμβάνουν αυτή την εκπαίδευση στην « κατοχή της πληροφορίας »;

Οι επαγγελματίες στους οποίους έχει ανατεθεί αυτή η αποστολή, σε διάφορα επίπεδα, και όχι μόνο. Οι καθηγητές-βιβλιοθηκονόμοι βεβαίως, στο γυμνάσιο και στο λύκειο. Όμως αφορά επίσης και τους καθηγητές που διδάσκουν διάφορα μαθήματα. Η επεξεργασία ενός εγγράφου, η εκμάθηση της κριτικής ανάγνωσης των πληροφοριών αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας π.χ. της Ιστορίας, της Γεωγραφίας ή των Γαλλικών.

Στο Πανεπιστήμιο, οι πλέον γνωστές πρωτοβουλίες ανήκουν στις ομάδες βιβλιοθηκονόμων των διαφόρων πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών κι αυτό γιατί γίνονται αντικείμενο αξιολόγησης. Όμως συμμετέχουν, ή μάλλον συντονίζουν, κι άλλοι : καθηγητές-ερευνητές των τμημάτων « επιστήμη της πληροφόρησης », όταν βεβαίως υπάρχουν, μόνιμοι καθηγητές σε απόσπαση και επιμελητές. Ως εκ τούτου, οι τρόποι παρέμβασης είναι πολλοί και ποικίλοι και ο ρόλος του καθενός είναι επίσης διαφορετικός : διδάσκων, εκπαιδευτής, διαμεσολαβητής (που είναι και ο καλύτερος).

Υπάρχει συμφωνία απόψεων όσον αφορά στην ιδέα ;

Ακόμη κι όταν υπάρχει συμφωνία για τους στόχους, δεν υπάρχει ωστόσο για την αποστολή του κάθε συμμετέχοντος. Και οι ορισμοί που πρέπει να δοθούν στα διάφορα σεμινάρια, παραμένουν ασαφείς. Δε θυμάμαι πια ποιός είπε ότι η κατοχή της πληροφορίας είναι μία πραγματικότητα σε στάδιο μεταβατικό.

Είμαστε ακόμα στα πρώτα τραυλίσματα, ακόμα κι αν υπάρχουν ήδη αρκετά εργαλεία, όπως π.χ. αναφορές ή μέθοδοι. Πολλά από αυτά που γράφτηκαν γι' αυτό το θέμα αποτελούν ήδη μανιφέστα. Εξακολουθούμε παρόλα αυτά να θέλουμε να καταδεικνύουμε την αναγκαιότητα αυτών των σεμιναρίων και της συνέχισής τους. Μόνον όταν θ' αρχίσουν οι διαμάχες γύρω από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται, όπως π.χ. για την εκμάθηση της ανάγνωσης, τότε η πρόοδος θα είναι ολοφάνερη.

Η εκπαίδευση στην πληροφοριακή παιδεία εφαρμόζεται κυρίως στις νέες τεχνολογίες ;

Ναι, και κατ' αρχήν γεννήθηκε μαζί τους. Όμως παρατηρούμε παράλληλα μετά λύπης μας μία αντιστρόφως ανάλογη συρρίκνωση αυτής της εκπαίδευσης εξ αιτίας της χρήσης τους. Κατ' αρχήν, η εκπαίδευση γίνεται μόνο αν υπάρχουν και τα κατάλληλα εργαλεία (οι υπολογιστές) και σταματάει στην εκμάθηση της χρήσης τους και στη συνέχεια επικεντρώνεται στην αναζήτηση της πληροφορίας μέσω Ίντερνετ.

Έτσι μπαίνει κανείς στον πειρασμό να σκεφτεί ότι είναι αρκετό να προσφέρει εργαλεία αυτο-εκπαίδευσης που λύνουν το πρόβλημα μέσα σε 4-5 ώρες. Πόσο μάλλον που σήμερα κάθε οικογένεια έχει και έναν υπολογιστή που τα μέλη της μαθαίνουν να χρησιμοποιούν όλο και σε πιο μικρή ηλικία.

Υπάρχει ενδιαφέρον εργαλείο; Μπορείτε να μας δώσετε ένα παράδειγμα ;

Η Wikipédia. Η εγκυκλοπαίδεια αυτή που τροφοδοτείται από εθελοντές χρήστες του διαδικτύου αποτελεί μία εύκολη στη χρήση της πηγή πληροφοριών, πολύ περισσότερο από την Encyclopedia universalis. Στην αρχή ήμουν πολύ επιφυλακτική στη χρήση της, σήμερα όμως βρίσκω ότι είναι ένα εξαιρετο εργαλείο υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται σαφές στον εκπαιδευόμενο τί είναι ακριβώς αυτή η εγκυκλοπαίδεια που ανήκει σε μία ειδική κατηγορία. Δεν είναι ένα τελειωμένο προϊόν, αλλά ένα εργαλείο εκμάθησης που σε κάνει να θέλεις να το εμπλουτίσεις και σε προκαλεί να «δεις» διαφορετικά αυτό που έχει ήδη παραχθεί. Έχοντας ενεργό ρόλο, ο χρήστης γίνεται «πολίτης της γνώσης» και όχι «καταναλωτής της γνώσης», για να αναφέρουμε εδώ τους όρους που χρησιμοποίησε ο Jean-Claude Guédon, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μόντρεαλ, σε μία πρόσφατη διάλεξή του.

Ποιός είναι ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων-επιστημόνων πληροφόρησης;

Γενικά, και αυτό αφορά σ' όλους τους βιβλιοθηκονόμους, ο στόχος τους είναι να γίνει ο χρήστης αυτόνομος στην έρευνά του.

Το πρόβλημα είναι ότι δεν ξέρουμε ακόμα για πιο πράγμα τον εκπαιδεύουμε. Το

περιεχόμενο της εκπαίδευσης είναι ακόμη ρευστό. Από την άλλη μεριά, η ανάπτυξη της αυτονομίας των χρηστών προϋποθέτει μία ξεκάθαρη βελτίωση των δικών μας εργαλείων διαχείρισης, μιας και δεν επιθυμούμε να τους αποθαρρύνουμε.

Συμπέρασμα ...;

Φαίνεται πως θα πρέπει να κάνουμε προόδους στη γνωστική προσέγγιση, που πρέπει να παραμείνει προτεραιότητα. Οι συσκέψεις εργασίας πάνω σ' αυτό είναι θεμελιώδεις. Το να δώσουμε να καταλάβουν ότι η πληροφορία δεν είναι αυτονόητη, προϋποθέτει μία διαδικασία συλλογισμού που περνάει από στάδιο ερωτήσεων και συνεχών αξιολογήσεων, μαζί με μία συνεχή διαδικασία έρευνας και παραγωγής νοήματος.

Πηγή του πρωτοτύπου:

BBF 2005, τ. 50, n° 06 : θέμα «Εκπαίδευση των χρηστών μιας βιβλιοθήκης»

Σχετική βιβλιογραφία:

Site web FORMIST, το γαλλόφωνο δίκτυο για την εκπαίδευση στη χρήση της πληροφορίας

▶ [Formist](#)

Μία ενδιαφέρουσα εμπειρία: «Η μύηση στην πληροφορία», πληροφοριακή μεθοδολογία που οργάνωσε η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της La Rochelle

▶ [Bibliothèque Universitaire de La Rochelle](#)

Lamouroux, Mireille. Χρονικό της πληροφοριακής εκπαίδευσης των φοιτητών : ποιός έχει σειρά; Η ανάπτυξη των πληροφοριακών ικανοτήτων στα πλαίσια των πανεπιστημιακών σπουδών. Αναφορά μετά την 5η Συνάντηση FORMIST, Lyon, 9 Ιουνίου 2005.

Documentaliste-Sciences de l'information (Επιστήμων- Επιστήμες πληροφόρησης), Ιούνιος 2005, τόμος 42, n° 3, σελ. 208-209

Synergasia, 01/2006